

LOV OG EVANGELIUM

Oppbyggelig blad gitt ut av Norsk Luth. Lekmannsmisjon

Nr. 2

Februar 1976

12. årgang

Den som opphøyer seg selv

Av Øyvind Andersen

Ved denne anledning var Jesus kommet inn i en av de øverste fariseers hus for å holde måltid. Han sa da til dem:

«Og han sa en lignelse til gjestene, da han la merke til hvorledes de valgte seg ut de øverste seter. Når du blir buden av noen til bryllups, da sett deg ikke øverst ved bordet, forat ikke en gjevere enn du skal være buden, og den som innbød deg og ham, skal komme og si til deg: Gi denne mann rom! Og du så med skam skal komme til å sitte nederst. Men når du er buden, da gå og sett deg nederst, forat han som innbød deg, kan si til deg når han kommer: Venn, kom hit, sett deg høyere opp! Da får du ære i alle deres øyne som sitter til bords med deg. For hver den seg selv opphøyer, skal fornederes, og den seg selv forneder, skal opphøyes». Amen. (Luk. 14, 7-11).

Vi kan spørre hvorfor det var så om å gjøre å ha de øverste setene ved ordet i et slikt selskap i den øverste fariseers hus. Det pleier ikke å være slik på våre møter. Der ser det ofte ut som om folk kappes om å sette seg nederst, og mange tror visst at det stemmer med Jesu ord når de gjør det. Men det er meget langt fra å være tilfelle. Når folk apsolutt skal sitte bak i våre kirker og bedehus, er det vel mangel på interesse, eller mangel for sans for det som hører med til et møte. Det ville være til stor hjelp for alle som for-

kynner Guds ord om tilhørerne ville sette seg langt frem fra begynnelsen av. På verdslige steder, kino og teater, betaler folk ofte meget mer for å sitte langt fremme enn langt bak. Men i våre kristne forsamlinger ser det ut for å være motsatt vurdert. Dette har ingen ting med det ordet å gjøre som vi har lest her.

I den øverste fariseers hus var det nok ganske andre ting som galdt. Å sitte øverst ved bordet tilkom dem som hadde anerkjennelse for stor gudsfrykt. Du kunne bedømme folks gudfrykt, deres innsikt i Guds ord, deres anerkjennelse for å være gudfryktige, ved den plass de hadde i et slikt selskap. Når de så kappes om å sitte øverst, var det fordi de gav seg selv attest for å være gudfryktige. Det er dette Jesus går imot. Når du er buden til bryllups, sier han, da gå og sett deg nederst. Med det tenker Jesus på: Du skal aldri gi deg selv attest for å være en god kristen, du skal ikke gi deg selv attest for å være gudfryktig, du skal ikke gjøre noe selv for å stå høyt i andre menneskers øyne. Og aller minst skal du rose deg selv av de ting som hører Guds rike til, forat du gjennom det skal få innflytelse og anerkjennelse.

Du som har en nådegave, du som har evner i Guds rikes gjerning, du skal ikke bruke de evnene til å hevde deg så andre kristne legger merke til deg, så du kommer langt frem

og blir ansett når det gjelder din gjerning i Guds rike. Du skal gjøre akkurat det motsatte, du skal nettopp ikke gi deg attest for å være en god kristen.

Vi er nemlig buden i bryllup alle sammen, og han som har innbudt oss det er Herren selv. Og det bryllupet vi er innbudt til, det er Lammets bryllup. Vi skal sitte til bords i Guds rike sammen med Abraham, Isak og Jakob. Nå som vi er underveis, da skal vi ikke gi oss selv attest for at vi er gode kristne.

Men nå kan dette ordet snues helt på hodet, slik at man vil sette seg nederst fordi Jesus har sagt det, og så nettopp vinne seg tillit fordi man går og setter seg nederst. Og når taleren kan tale om seg selv på en så tilsynelatende ydmyk måte, at man skal få anerkjennelse for sin ydmykhet, da er jo dette en annen måte å sette seg øverst på.

Hva betyr egentlig det å sette seg nederst? Det betyr at jeg setter meg på den plassen der jeg virkelig hører hjemme. Det betyr at jeg tar plassen som en synder, jeg er ikke noe annet enn en synder som trenger frelse, og det innrømmer jeg. «Jeg står for Gud som allting vet og slår mitt øye skamfull ned. Jeg ser min synd at den er stor, i tanker gjerninger og ord, det meg igjennom hjerte skjær, Gud meg synder nådig vær». Du ser at det å sette seg selv på den plassen en hører hjemme, det er intet annet enn å erkjenne sannheten om seg selv. Den som ser seg selv, han mister troen på seg selv, han mister troen på sin brukbarhet, han er redd for å hevde seg selv, og det er det vi må være redd for, enhver form for selvhevdelse, enten den har form av hovmod eller form av ydmykhet. Det er selve selvhevdelsen som er farlig, det er selve det at jeg vil være noe, at jeg vil ha attest for noe, at jeg vil gjelde plassen der jeg virkelig hører hjemme. Og det er det samme som at jeg ser min synd og erkjenner den som synd, at jeg taler sant om min synd, at jeg ikke unskylder eller bortforklarer noen synd. Det er ikke så lett å erkjenne at en

har løyet, at en har vært usann, at en har gjort urett, at en har sviktet, at en ikke var til å stole på, og hva det måtte være. Det er svært meget en får å bekjenne når en skal tale sant om seg selv.

Gå inn i ditt lønnkammer, finn den plassen hvor du hører hjemme, tal ut med Herren om hvordan du egentlig er. Dem seg selv fornædret, sier Jesus, han skal opphøyes. Det er underlige ord. Når vi vil skjule våre synder, da blir de åpenbare. Da jeg tidde, sier David, ble mine ben borttæret, idet jeg stønnet hele dagen, for dag og natt lå din hånd tungt på meg, min livssaft svant som ved sommerens tørke. Alt ble åpenbart, alt ble galt, da han ville skjule sine synder.

Men så sa han: Jeg bekjente min synd for dag, og skjulte ikke min skyld, jeg sa jeg vil bekjenne mine misgjerninger for Herren, og du tok bort min syndeskyld (Salme 32). Det øyeblikk han la sine synder klart frem, da skjulte Gud dem. Og slik er det, når ikke vi skjuler våre synder, da skjuler Gud dem, men viss vi skal skjule våre synder da ligger de åpenbare. Å skjule sine synder, er å opphøye seg selv. Når jeg skjuler sannheten om meg selv, da gir jeg meg selv en attest jeg ikke fortener, og da går det galt.

Både Saul og David hadde syndet. Det står om Saul: Gi meg litt ære for folkets skyld. Han var så redd for at folket skulle se hva han hadde gjort, og det måtte ikke bli kjent hva han hadde gjort for folket, han måtte få litt ære for folkets skyld. David derimot, han bekjente sin synd åpenbart for alle i Salme 51, han skjulte ikke sin skyld. Slik er det ser du, sett deg nederst, finn den plassen der du hører hjemme, tal ut med Gud om dine synder, gi dem de rette navn, da skjuler Gud dine synder, da kommer de aldri mer for lyfortredende soning. Jesu Kristi Guds Sønn set, for Jesus har tatt dem bort i sin stød-blod renser oss fra alle våre synder. Det skal vi få lov å rekne med.

Og når det gjelder den gjerning vi har fått

Bladet Lov og Evangelium

Bladet blir sendt gratis til alle som sender eksp. navn og adr. Bladet blir halde oppe med friviljuge gaver

Red. Amund Lid, tlf. 76, Norheimsund
og post 5600 Norheimsund

Eksp.: M. Skumsnes, Horneland,
5400 Stord. Postgiro: 42887, Stord
Alt som har med bladet sin eksp. blir
sendt dit, som tinging, oppseiling, ad-
resseforandring og gaver til bladet.

Norsk Luthersk Lekmannsmisjon:

Formann: Sigmund Hjorthaug
Kløverveien 32D, 4300 Sandnes
Telefon (045) 65957

Kass.: Sverre Bøhn. Postgiro 68213
Bankgiro: Vikøy Sparebank
3530.07.09492
5601 Norheimsund

i Guds rike, så la oss erkjenne at all vår dualitet er av Gud. Jeg kan ikke noe i kraft av min nådegave hvis ikke Gud lar meg få lov å bruke den, hvis jeg ikke ved tid og stund får fra Herren hva jeg trenger, så nytter det ikke. Det blir ingen velsignelse, ingen hjelp for andre mennesker, og intet som tjener til liv og frelse for dem som hører på, om ikke det blir gitt fra himmelen. Og la oss gjøre som Jesus sier, la oss ikke gi oss selv attest for å være gode kristne, men la oss heller gi oss selv den attesten som vi fortjener: Vi er syndere som trenger frelse, og vi som har tatt imot Jesus vi er frelst av bare nåde og får alt for intet for Jesu skyld. Der er vår plass. Amen.

Avskrift etter lydband fra den lutherske timen i Norea Radio, med løyve frå Andersen og Norea, ved A. L.

Er nådegavenes tid forbi?

Av Ole Rolfsnes

Jeg har nettopp lest en bok av Arne Sæter om dette emne. Ved å lese denne boken blir en klar over at forkynnelsen av nådegavene er mye forsømt. Det finnes sikkert mange som har fått en nådegave eller flere, uten at de selv er klar over det. Blir de ikke tatt i bruk, vil forsamlingen miste store verdier som er der uten å bli noen til nytte.

Der det finnes en nådegave vil den nok på en eller annen måte komme til syne i forsamlingen. Men her har forkynnere og ledere en stor oppgave til å hjelpe dem til å ta gaven i bruk, for hvem tror at de har fått en nådegave, og hvem har frimodighet til å bruke den? De kan trenge oppmuntring og tilskyndelse.

Når det er tale om nådegaver, da tenker man som regel på forkynnergaven. Men det finnes jo mange andre nådegaver, og de gaver vi synes er små er i mange høve like viktige som de store — om vi da har lov å kalle en nådegave liten. Der finnes tre nådegaver som er vanskelige å se og som er lite påaktet. Det er å *hjelpe, lede og lære*. De ligger så nær det naturlige og har lite overnaturlig med seg, som for eks. tungetale, kraftige gjerninger, helbredelse osv. Men mangler disse tre gaver blir menighetslivet fattigt, og det blir også vanskelig for de andre gaver å fungere.

Der hjelpe og ledergaven blir borte, der er det vanskelig å samles til møter. Der er det ingen som har syn for å samle folket om Guds ord, ingen omsut for menigheten, ingen å henvende seg til, ingen som vil ha bryet med å kalle folket sammen til møte, hyse predikanten osv. De som iaktar stillingen vil se at disse gaver blir færre etter som tiden går. Den indre drivkraft som hører nådegaven til blir borte, og må erstattes av «vernepliktige» som *må prøve* å holde arbeidet oppe.

Så litt om lærer-nådegaven. Av dem finnes det to som ikke må forveksles. Det finnes mange som har fått en naturgave til å være lærere i skolen når det gjelder å lære de jordiske ting — også når det gjelder den ytre side ved Guds rike. Men i Guds menighet, det åndelige samfunnet av de troende, der duger ikke en slik naturlig lærergave. Det er et åndsrike, og der nytter bare åndelige gaver. Et naturlig menneske kan ikke se eller kjenne det som hører Guds rike til, for det er åndelig, og kan heller ikke formidle det til andre uten Åndens nådegaver. Og Ånden deler ut etter som han vil, det er ikke noe vi kan lære oss til, og han gir den ofte til den som også har naturgave — men det motsette hender også, sier Sæter.

Hvorledes kan man så finne ut hvem som har fått lærer-nådegave? Alle har jo lært det samme, og så komme og si at noen har noe ekstra, er ikke det hård tale? Merk deg at du kan lære deg evangeliet teoretisk, uten å ha fått lys over det slik at du kan tro det er ditt, uten at du lever i evangeliet. Og den som ikke lever i evangeliet, han gir ikke Jesus sin Ånd og sine nådegaver, og han har bare de naturlige gaver han fikk i fødselen.

Den derimot som lever i evangeliet, han har fått den Hellige Ånd og nådens gaver. For den som har fått lærer-nådegaven, har Ånden åpenbart det som ligger skjult i Skriften, gitt ham en indre trang til at andre må få se det og en Åndens gave til å formidle det til andre. Der denne gave finnes vil det som læres og forkynnes bli Ånd og liv, som taler til hjerte og samvittighet og skaper tro og åndelig liv. Og det er en veldig forskjell fra naturgaven, som bare taler til hode eller forstand, og bare kan bringe kunnskap og menneskelig lærdom.

Du som selv lever i evangeliet og har fått lærer-nådegaven, har en stor misjon å gjøre i vårt folk. Først i den troende forsamlingen, som *åndelig lærer* og sjelesørger, for læren er mye viktig for den troende. Det er læren som viser oss og lærer oss *hva* vi skal tro, og

det er så visst ikke likegyldig *hva vi tror*. Men du har også fått en stor oppgave, om du dertil er lærer i vår skole i det jordiske samfunn. For bare du kan helt fylle den oppgave å være lærer i kristendomsfaget, som har til oppgave å lære de unge å kjenne Jesus og det frelsesverk Gud har gitt oss i ham. Bare Åndens gave kan føre de unge til Jesus og troen på ham.

Ofte kan det nok føles tørt og uåndelig i det daglige arbeide, men så lenge Ånden bor i deg skal ikke ditt arbeid være forgjeves. Det er til deg det er sagt: Mine kjære brødre, vær faste og urokkelige, alltid rike i Herrens gjerning, da dere vet at eders arbeid ikke er unyttig i Herren (. Kor. 15, 58).

Vi skal også huske at både naturgaver og nådegaver må øves opp og vokse, for å bli mere duelige i tjenesten. En nådegave kan også overføres ved håndspåleggelse og bønn lik Timoteus, og den kan bes frem og elskes frem.

Jeg undres på om vi troende er vårt ansvar bevisst på dette felt. Her kan enhver prøve seg selv, ved å tenke etter hvor ofte du ber om at Jesus må gi oss sine nådegaver til bruk i menigheten. Om vi ikke er oss vår nådegave bevisst, så vil vi ikke være i stand til å holde ut i tjenesten.

Disse spredte tanker fikk jeg lyst til å skrive ned, for om mulig å vekke en og annen til å se sin nådegave og sitt ansvar.

Israel, Guds utvalde folk

Av Amund Lid

Som så mange gonger før er Israel i brennpunktet, og det kan ha verd for oss å tenkja over kven dette folket er.

Bibelen lærer at dei er Guds utvalde folk, utvald mellom og framom alle andre folk. Gud kallar Abraham, som blei stamfar til dette

folket. «Då sa Gud til Abraham: Far nå ut or dette landet ditt, bort frå folket og farshuset ditt, og til det landet eg vil syna deg! Og eg vil gjera deg til eit stort folk og velsigna deg og gjera namnet ditt stort. Du skal verta til ei velsigning. Og eg vil velsigna dei som deg velsignar, og den som bannar deg, vil eg forbanna. Og i deg skal alle ætter på jorda velsignast.» (1. Moseb. 12, 1-3).

Abraham tok ut som Herren hadde sagt han fyre, og etter å ha levd som framand og utlending i landet til han var over 100 år, fekk han sonen Isak på underfull vis, og Isak fekk sonen Jakob, som fekk tolv søner, og frå disse har så Israel vakse fram til dei blei talrike som stjernene på himmelen og sanden på havsens botn, som Gud lova Abraham. Ta fyre deg Bibelen og les om dette folket, om Guds løfter til dei, og Guds handlemåte med dette folket, om Guds trufasthet mot sine ord og løfter.

Gud fornya løftet sitt for Jakob då han måtte flykta for Esau. Herren sto øvst på stigen og sa: «Eg er Herren, Gud åt Abraham far din. Og Gud åt Isak. Dette landet som du no ligg i, det vil eg gjeva deg og ætta di. Og ætta skal verta som dusta på jorda, og du skal greina deg ut i vest og i aust og i nord og i sud, og i deg skal alle ætter på jorda velsignast». (1. Moseb. 28, 13-14).

Jakob fekk namnet Israel av Gud. Det kan du lesa om i 1. Moseb. 32 kap.: «Då sa mannen: Du skal ikkje lenger heita Jakob, *men Israel*, for du har stridt med Gud og med menneske og vunne.» Frå den dagen har dette utvalde folket heitt *Israel*. Og dette folket eksisterar ennå i dag, og er eit folk ulikt alle andre folk, eit Guds under. Og kven kan lesa Guds løfter til dette folket, sjå korleis det har gått dei og Guds handlemåte med dei, utan å tru at Gud er trufast mot sitt ord og sine løfter og vakjer over sitt ord. Den som rører dette folket, rører ved min augnestein, seier Herren, og det du gjer mot dette folket gjer du mot meg.

Kvifor har så Gud utvalt seg dette folket?

Så langt eg kan sjå av Skrifta, så var det av di Gud elska verda og ville frelsa det syndige og fortapte menneske. Han utvalde dette folket for at det skulde ta imot Jesus - verda sin frelsar. Når det står at det skulle bli til velsigning for alle folk på jorda, så tyder det nok at Jesus skulle koma i dette folket, og frelsa skulle koma frå jødane eller Israel.

Dette folket er eit demonstrasjonsfolk, der Gud gjev anskuelsesundervisning for at me skal læra å kjenna Gud, kjenna Jesus og den frelse Gud har gitt oss i han. Dei er eit fyrebilete på det Guds folk som sidan skulle koma ved Kristus. Alt dette hende dei, for at dei skulle vera eit fyrebilete for oss som dei siste tider har kome til, står det i 1. Kor. 10, 11. Ikkje noko folk på denne jorda har gitt Gud anledning til å vitna om sin kjærleik, at han er sandru og trufast mot sine ord og løfter, at han er heilag og rettferdig, at han held det han har lova, anten det gjeld straff og dom eller tilgivelse og velsigning. Slik Gud var mot dette folket og handla med dette folket, slik er Gud også i dag og handlar mot sitt folk.

Kva er så Israel framom andre folk?

Kva fyremun har då jøden (Israel), eller kva gagn er det i omskjeriinga? spør apostelen (Rom. 3,) Mykje i alle måtar! Fyrst og fremst dette at dei har fått Guds ord i varveitsla, svarar han. Frå dei er Kristus komen etter kjøtet, og frelsa kjem frå jødane, seier Skrifta. For dei er isralittar, dei har barnekåret og herlegdomen og paktene og lovgjevinga og gudstenesta og lovnadene, deira er fedrane, og frå dei er Kristus komen etter kjøtet, han som er Gud over alle ting, velsigna i all æva. (Rom. 9, 4 - fg.) Og alle Guds lovnader er adressert til dette folket, som er kalla Israel eller Jerusalem.

Kan så me våga ta til oss alle dei ord som

er sagt til Israel eller Jerusalem? Gjeld dei oss som lever i dag?

Ja, for Israel er eit fyrebuingssfolk, eit fyrebilete på det Guds utvalde folk som skulle koma ved Kristus. Alt ved Israel, ved den gamle pakt og gudsdyrking, var berre ein skugge av det som skulle koma ved Kristus (Hebr. 10, 1).

Mange lærer og trur at Israel står i ei særstoda også i den nye pakt, i forhold til Gud. Her trur eg, så langt eg skynar Skrifta, at dei tek feil. I den gamle pakt livde Israel atskilt frå alle andre folk, eit stort gjerde var reist millom jøde og heidning, men det blei nedrive ved Kristus.

Skrifta lærer: «Kom difor ihug, at de som fordom var heidningar i kjøtet og var kalla uomskorne av det dei kallar omskjering, den på kjøtet, som vert gjort med handa, at de på den tid var utan Kristus, utestengde frå Israels borgarrett og framande for paktene med deira lovnad, utan von og utan Gud i verda.

Men nå i Kristus Jesus, er de som fordom var langt borte kome nær til ved Kristi blod. For han er vår fred, han som gjorde dei to til eit (jøden og heidningen), og braut ned det gjerde som var skilleveggen, fiendskapen, då han ved sitt kjøt avlyste den lova som kom med bod og fyresegner, så han ved seg sjølv kunne skapa dei to til eit nytt menneske, med di han gjorde fred, og forlika dei båe to i ein lekam med Gud, då han på den slo fiendskapen i hel.» (Efes. 2, 11-fg.)

Her ser me at Kristus har teke bort skillet millom Gud og menneske, og millom jøde og heidning, og gjort dei til eit nytt menneske i Kristus. Difor står det i Rom. 10 at i Kristus er der ingen forskjell på jøde og heidning. Paulus seier at det var ein løyndom som frå ævelege tider var løynt i Gud, men som nå var openberra for apostlane, at heidningane var medarvingar og høyrde med til lekamen, det sanne Israel (Efes. 3, 3-fg.)

Israel og Jerusalem, staden der Gud bygde sitt tempel og openberra seg for folket sitt, er

altså ein skugge, eit fyrebilete som viser fram til det sanne Israel, det åndelege Israel i Kristus.

Kven er Abrahams ætt, Guds sanne og utvalde Israel?

I Rom. 4. kap. seier Skrifta at Abraham trudde Gud, og det blei rekna han til rettferd. Og han fekk omskjeringsmerke til innsegnl på den rettferda han vann ved trua mens han endå var omskåren, så han skulle bli far til dei uomskorne som trur, til far åt mange folkeslag. Slik skal ætta di verta. Når Gud lova Abraham at i hans ætt skulle alle jorda sine slekter bli velsigna, så tenkte han på Kristus og hans ætt. I Galat. kap. 3 kan du lesa at når lovnaden vart gitt til Abraham og hans ætt, så sa han ikkje dine ættingar som om mange, men som om *ein*. *Og di ætt, og det er Kristus*. Der ser me også at dei som har trua på Kristus blir velsigna med den truande Abraham (v. 9), og nå er det ikkje lenger jøde eller grekar (heidning) for dei er alle ein i Kristus. *Men høyrer de Kristus til, så er de og Abrahams ætt*, ervingar etter lovnaden (v. 29).

Men det vil eg ikkje ha sagt at Guds ord har vorte om inkje, for ikkje alle som er av Israels ætt høyrer difor til Israel, og ikkje heller er alle Abrahams barn fordi om dei er ætta frå han, men: Det er etterkomarane etter Isak som skal kallast di ætt. Det vil seia: Ikkje dei som er born etter kjøtet, er Guds barn, men dei som er barn etter lovnaden, vert rekna til ætta. Rom. 9, 6—8.

Jesus var jøde og av Israels ætt. Ved tru blir me innpota i han, og får eiga med i oljetreet, rota, han som er fyrstegrøda, og er rota heilag, så blir greinene det og. Israel som høyrer til dei naturlege greinene blei avbrotne for si vantru skuld, men kan bli innpota att om dei ikkje held fram i vantrua si. Ei forherding har kome over ein del av Israel, til dess fullnaden av heidningane har kome inn, og *såleis skal heile srael bli frelst. Heile srael*

består seg av jødar og heidningar, som ved trua er innpota i Kristus. Også jøden må bli frelst ved trua på Kristus. Han høyrer ikkje til Kristus i fylgje sin fødsel, har me sett av Skrifta. Jæmfør dette med Paulus, som var jøde av fødsel (Filip. 3, 5 - fg.) Han vitnar sjølv: Me er fødte jødar, og ikkje syndarar av heidningætt. Men då me skyna at eit menneske vert ikkje rettferdiggjort av lovgjeringar, men ved trua på Kristus Jesus, så trudde me og på Kristus Jesus, så me kunne verta rettferdiggjorde av trua på Kristus. (Galat. 2, 15-16).

Omskjeriinga var innseglet på at dei høyrde til Guds sanne Israel, difor blir Israel kalla dei omskorne. I Filip. 3, 3 vitnar apostelen: For me er dei omskorne, me som tenar Gud i hans Ande og rosar oss i Kristus Jesus, og

ikkje lit på kjøt (på menneske, på seg sjølv og eigne gjerningar).

Her ser me kva Guds Israel er. Og når Skrifta talar om Israel og Jerusalem, så siktar det på heile Israel, så gjeld det også Jesu Kristi Israel. Sjølv om me heidningar er «ad-opterte», ved trua på Jesus, så høyrer me til Israel. Som dei er me framande og utlendingar på jorda, uønska, missskjende, vanvyrde og forfylgde, som vår Herre og frelsar var det. Men me er Guds utvalde folk, som lever under Guds velsigning, ein hugleg ange for Gud, millom dei frelste og dei fortapte, og ved oss openberrar Gud angen av kunnskapen om Jesus på ein kvar stad (2. Kor. 2, 14-17)

Det er mykje meir skrive om Guds Israel, og om Gud vil skal me prøva koma tilbake til det i ein seinare artikkel.

Bibelens vitnesbyrd om Kristus

Av David Hedegård

Hva menes med «vitnesbyrd»

I våre dagers kristne språkbruk mener en med «vitnesbyrd» i alminnelighet en beretning om personlige religiøse erfaringer. En eller annen har hatt en religiøs opplevelse, og forteller siden om det til andre, privat eller offentlig. Ja, stundom er det til og med blitt sagt at den urkristne preken var et slikt vitnesbyrd: De første kristne gikk ut i verden og fortalte hva de hadde opplevd, og gjennom det ble også andre grepet av lengsel etter å få den samme opplevelse. På denne måten ble kristendommen utbredt.

Går en til Det nye testamente for å få vite hva det mener med vitnesbyrd, finner en snart at ordet der aldri blir brukt om beretninger om personlige åndelige opplevelser. Der betyr «vitnesbyrd» at en bevitner sannheten om Kristus. Da en ny apostel skulle velges, sa de: Han skal «sammen med oss bli vitne om

hans oppstandelse». (Ap. gj. 1, 44). Og i Ap.gj. 4, 33 leser vi «Og med stor kraft har apostlene fram vitnesbyrdet om den Herre Jesu oppstandelse.» Altså gjaldt vitnesbyrdet først og fremst Kristi oppstandelse. Men det omfatter i virkeligheten hele Kristi liv og gjerning. I Ap. gj. 10, 39 ff. leser vi «Og vi er vitner om alt det han gjorde både i jødernes land og i Jerusalem, han som da slo ihjel, idet de hengte ham på et tre. Ham oppvakte Gud på den tredje dag, og ga ham å åpenbare seg, ikke for hele folket, men for de vitner som var forut valgt av Gud, for oss.» Slik talte apostelen Peter i Kornelius' hus.» Å vitne er således å bevitne sannheten i beretningen om Jesus: om hva han har gjort, og om hva som er skjedd med ham.

Det som her er sagt, kan også uttrykkes på følgende måte: Den eldste kristne preken besto først og fremst av beretninger om noe

som var skjedd, en henvisning til fakta som hvert ærlig menneske kan overbevise seg om sannheten av. «Dette er jo ikke skjedd i en avkrok», sier Paulus for kong Agrippa (Ap. gj. 26, 26). Og da den samme apostel i 1. Kor. 15 har redegjort for «oppstandelsens vitner», sier han at av dem er de fleste ennå i live, men noen er hensovet (1. Kor. 15, 7). Apostelen vil si: den som vil, kan reise til Palestina og besøke oppstandelsens vitner, og så skal han bli overbevist om oppstandelsens virkelighet.

Det er sant nok at den apostoliske forkynnelse ikke innskrenket seg til en historisk beretning om Jesus. Den inneholdt også den *tolkning* av denne beretningen som var meddelt av Ånden. La oss enda en gang anføre 1. Kor. 15. I v. 3 heter det: «Kristus døde for våre synder etter Skriftene.» Kristus er død — det er tolkningen, som sier hva hans død betyr for oss. Etter Skriftene — d.v.s. at det ikke var noe tilfeldig, men var med i Guds evige plan og kunngjort lang tid i forveien i Det gamle testaments hellige skrifter.

Og det må videre legges til at denne forkynnelse ikke ble båret fram på en kjølig, objektiv måte, men med «Ånds og krafts bevis» (1. Kor. 2, 4). Apostlene preket ikke om sine erfaringer — de forkynte Kristus. Men at de hadde opplevd noe, kunne merkes av den Åndens kraft som virket gjennom deres ord. De visste selv om at denne kraften var til stede i deres forkynnelse. Derfor kan Paulus skrive «Vårt evangelium kom ikke til eder bare i ord, men og i kraft og i den Hellige Ånd og i stor fullvisshet.» (1. Tess. 1, 5).

II.

Hva var hovedpunktene i apostlenes vitnesbyrd om Kristus?

To steder i Det nye testamente gir et sammenfattende svar på dette spørsmål. Det første er Rom. , 1—4, og det andre er 1. Kor. 15, 1—4. På det første stedet leser vi at «Guds evangelium» er et evangelium om

«Guds sønn som etter kjødet er kommet av Davids ætt, som etter hellighets ånd er godtgjort å være Guds veldige Sønn ved oppstandelsen fra de døde, Jesus Kristus, vår Herre». Og i 1. Kor. 15 sier Paulus at han som grunnleggende element i sin undervisning i evangeliet har lært «at Kristus: døde for våre synder etter skriftene, og at han ble begravet, og at han oppsto på den tredje dag etter skriftene.»

Om en vil vite nærmere hvordan den grunnleggende forkynnelse — misjonsforkynnelsen — ytret seg, bør en gå til de tre første evangeliene. I Matteusevangeliet møter vi denne forkynnelsen slik den ble båret fram for jøder, med stadige henvisninger til hvordan profetiene er oppfylt i Kristus. Markus- og Lukas-evangeliene tar sikte på en hedensk lesekreis, og viser oss følgelig hvordan evangeliet for kynnes for hedningene. Johannes-evangeliet er et «åndelig» evangelium, som det en gang ble sagt i oldkirken, d.v.s. at det meddeler en dypere undervisning som sikter på slike som allerede er kristne.

To av de tre første evangeliene begynner med en beretning om Jesu fødsel. Det er et hovedpunkt i Det nye testaments vitnesbyrd at han er «født av en kvinne» (Gal. 4, 4). — Dermed er det sagt at han er et virkelig menneske, og dette legger Det nye testamente meget stor vekt på. Det kan forøvrig nevnes at den eldste kjente vranglære som angår Kristi person, er den som bekjemper i Johannes' brev. Denne læren innebar at guddomsvesenet Kristus skulle ha senket seg ned til mennesket Jesus i dåpen — «han kom gjennom vannet» — men at guddomsvesenet Kristus skulle ha skilt seg fra mennesket Jesus før døden på korset — «han kom ikke gjennom blodet». Mot denne vranglæren skriver apostelen Johannes: «Han er den som kom med vann og blod, Jesus Kristus; ikke bare med vannet, men med vannet og med blodet» (1. Joh. 5, 6).

Herren Jesus Kristus er altså et virkelig

menneske. Han ble født inn i verden av en menneskelig mor, han gjennomgikk en menneskelig utvikling — «han gikk fram i visdom, alder og yndest» (Luk. 2, 52) — og han hadde menneskelige behov og menneskelige følelser. Han ble sulten (Matt. 4, 2 etc.), han ble trett (Joh. 4, 6), han kunne «fryde seg i den Hellige Ånd» (Luk. 10, 21), og han kunne gråte (Luk. 19, 41, Joh. 11, 34). Og til slutt døde han.

Alt dette sier oss at han var et virkelig menneske. Men når vi stanser for dette bildet av ham som møter oss i evangeliene, blir det likevel snart klart at han skiller seg fra andre mennesker i alle fall på to måter. For det første: Når vi på grunnlag av det som fortelles i Det nye testamente taler om en utvikling hos ham, mener vi bare tiden før hans offentlige virksomhet. Fra og med at han gjennom dåpen begynte sin kallsgjerning, er det ikke lenger tale om noen utvikling, hverken i hans personlighet eller i hans tanker. I evangeliene skildres han som en som gjennom sin kallsgjerning går like mot målet, uten tvil eller antydning til kursforandring.

For det andre: Han skiller seg fra oss i det at han er uten synd. Han kunne si til sine motstandere: «Hvem av eder kan overbevise meg om synd?» (Joh. 8, 46). Av sammenhengen framgår det at disse ordene ikke bare sikter til en bestemt situasjon der han ikke kan anklages for synd — det er tale om hele hans liv, om all hans gjerning. Det er i virkeligheten den tause forutsetning for hele hans gjerning dette at han er uten synd. Han sier at alle må bli bedre, alle må omvende seg, men han selv er unntatt.

Men hva innebærer det å være uten synd? Synd beskrives i Bibelen som overtredelse av loven (1. Joh. 3, 4). Å være uten synd er altså fullt ut å ha oppfylt lovens krav. Og summen av den guddommelige lov er det dobbelte kjærlighetsbud: Du skal elske Gud av hele ditt hjerte — du skal elske din neste som deg selv. Et liv uten synd er følgelig et

liv som er fullkomment behersket av den rene kjærlighet til Gud og nesten.

III.

Kan en som er uten synd ha sitt opphav i en syndig menneskeslekt?

Skriften sier, som vi har sett, at Jesus Kristus er et virkelig menneske, født inn i verden av en menneskelig mor. Men dermed er ikke alt sagt om hans opphav. For å kunne besvare spørsmålet må vi se hva han sier om seg selv.

En slik undersøkelse vil snart vise oss at *Jesus i hele sin undervisning i grunnen alltid talte om sin egen person*. I dette skiller han seg fullstendig fra alle andre Guds sendebud. Profetene kom med et budskap fra Gud, men profetens person hadde ingen plass i hans budskap. Om de fleste profeters person og livsskjebne vet vi derfor lite. Og apostlene slår fast: «Vi forkynner ikke oss selv» (2. Kor. 4, 5). Men Jesus har i virkeligheten alltid talt om seg selv.

Vi har allerede tidligere vist at det absolutt nye i hans bergpreken er ordene: «Jeg sier eder» — han taler som Gud selv. I de tre første evangeliene sies det ofte at emnet for hans forkynnelse var Guds rike. Men når han taler om riket, taler han i virkeligheten om sin egen person, for riket er til stede i ham. «Velsignet være han som kommer i Herrens navn! Velsignet være vår far Davids rike som kommer!» Slik sang folkeskaren ved hans inntog i Jerusalem (Mark. 11, 9 ff.) Da han kom, kom riket. Kirkefaderen Origenes skapte fullstendig riktig det uttrykksfulle greske ordet *autobasileia*, d.v.s. han er selv riket.

Vi kunne gå videre og studere de betegnelserne han bruker når han taler om seg selv — «Guds sønn», «Menneskesønnen». De er selv sagt svært viktige, men i denne sammenheng er det nok å peke på tre forhold: *Han taler som Gud selv, han forlater synd, han skal en gang dømme verden*.

Den første gruppen av uttalelser har vi allerede talt om da vi nevnte bergprekenen. Når

det gjelder den andre gruppen, er det nok å henvise til Mark. 2, 5 ff. Jesus sa til den lamme: «Sønn! dine synder er deg forlatt.» Da tenkte de skriftlærde: «Hvorfor taler denne mannen så? Han spotter Gud; hvem kan forlate synder. Om noen forlater synder, har han dermed sagt seg å være Gud. Og nøyaktig det samme gjelder om verdensdommen: Det gamle og Det nye testamente slår enstemmig fast at *Gud* er folkenes dommer (Salme 9, 9; 67, 5 etc.; Ap. gj. 17, 31; Rom. 3, 6 etc.) - Men Jesus sier at han skal dømme verden (Matt. 25, 31 ff., etc.)

Jesus gjør altså krav på å være en guddommelig person. Han er et virkelig menneske, men samtidig en guddommelig person. Han er således ifølge sitt eget utsagn *gudmennesket* — for å bruke et uttrykk som ble dannet i oldkirken. Her står vi ved den kristne tros grunnsannhet: Vår Frelser er sant menneske, og tillike sann Gud. «Forblir ikke Kristus sann Gud og skaperen av alle ting, da er vi for-tapt», sier Martin Luther. Og en annen gang sier han: «De som fornektet Kristi guddom, mister hele kristendommen og blir ganske som hedninger og tyrkere!»

Sannheten om Kristi guddom er også selve hovedpunktet i urmenighetens tro og bekjennelse. I 1. Kor. 12, 3 leser vi de ordene som kortest uttrykker den kristne tros sannhet: «*Jesus er Herre.*» Ordet «Herre» betyr ikke her hersker eller regent — det betyr noe langt mer: Det greske ordet *kyrios*, som her er oversatt med «Herre», gjengir Guds hellige navn, det navnet som i Det gamle testamente skrives med de fire bokstavene JHVH, og som vi uttaler *Jehovah* (den riktige uttalen vet dog ingen, for alt på Jesu tid var jødene for lenge siden sluttet med å uttale dette hellige navn). Innholdet i bekjennelsen «Jesus er Herre» er således: *Jesus er Gud.* . .

Vi kan jevnføre 1. Kor. 12, 3 med kap. 1, 2: «*... tillike med alle dem som på ethvert sted påkaller vår Herre Jesu Kristi navn.*» Uttrykket «påkalle den Herre Jesu Kristi navn»,

har sin gammeltestamentlige parallell i uttrykket «påkalle Herrens (resp. Guds) navn», som betyr at en vender seg til Gud med sin bøn. Å «påkalle den Herre Jesu Kristi navn» er således å vende seg til ham med sin bønn. Ifølge 1. Kor. 12, 3 vender alle kristne seg til Herren Kristus med sin bønn. Og dette kjennetegnet på det kristne er så avgjørende at Paulus istedenfor å si «alle som tror på Kristus», sier: *alle som påkaller vår Herre Jesu Kristi navn.* Det som er karakteristisk for alle kristne, er altså at de tilber den Herre Jesus Kristus som Gud.

IV.

«Før Abraham ble til, er jeg».

Disse ord av Jesus leser vi i Joh. 8, 58. To årtusen lå mellom Abrahams til og Jesu tid, og likevel sier han: «Før Abraham ble til, er jeg». Ordene må peke på hans tilværelse i den evige verden. Der var han til før Abraham ble født. Og en må merke seg at han ikke sier «var jeg», men *er jeg*. Når en grunner på dette ordet, husker en ordet i Salme 90: «Før fjellene ble til, og du skapte jorden og jorderiket, ja, fra evighet til evighet er du, Gud.» Om Gud kan det ikke sies at han *var* til, for han er opphøyet over tiden. Og dette sier nå Herren Jesus Kristus om seg selv i Johs. 8, 58: Før sitt jordiske liv har han i evighetens verden levd det livet opphøyet over tiden som hører guddommen til.

Det nye testamente taler forøvrig på utallige steder om denne Kristi evige tilværelse før han ble menneske. Johannesevangeliet begynner med å proklamere denne sannheten: «I begynnelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.» I begynnelsen, d.v.s. da Gud begynte sitt skaperverk, er Ordet — d.v.s. Sønnen, Herren Kristus (se v. 14). Han tilhører ikke det skapte. Det er tvert imot slik at alt er skapt ved ham og til ham. «For i ham er alle ting skapt, de i himlene og de på jorden, de synlige og de usynlige.

... alt er skapt ved ham og til ham» (Kol.

1, 16). Når en stanser for dette og de andre bibelstedene som er nevnt her, går tankene av seg selv til de skjønne ordene i den nikenske trosbekjennelsen: «Jeg tror på en Herre, Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, født av Faderen før all tid, Gud av Gud, lys av lys, sann Gud av sann Gud, født og ikke skapt, av samme vesen som Faderen, ved hvem alt er skapt.» Klarere og mer treffende kan Skriftens utsagn om Kristi evige guddom ikke sammenfattes.

Men siden fortsetter den samme bekjennelsen: «som for oss menesker og til vår frelse steg ned fra himmelen, og ved den Hellige Ånd ble kjødt av jomfru Maria, og ble menneske.»

Han som er en guddommelig person, som levde guddommens liv, opphøyet over tiden, han ble *menneske*. Paulus skriver i Filippenserbrevet: «La dette sinn være i eder, som og var i Kristus Jesus, han som, da han var i Guds skikkelse, ikke aktet det for et rov å være Gud lik, men av seg selv gav avkall på det og tok en tjeners skikkelse på seg, idet han kom i menneskers lignelse, og da han i sin ferd var funnet som et menneske — —» (Fil. 2, 5 ff.)

Han ble «ved den Hellige Ånd kjødt av jomfru Maria».

Matteus-evangeliet begynner med en beretning om Jesu fødsel, og likeså Lukas-evangeliet. Matteus-evangeliet forteller om Jesu fødsel fra Josefs synspunkt, og Lukas-evangeliet omtaler hendelsen fra Marias synspunkt. Beretningene er ulike, men motsier allikevel ikke hverandre. Begge bekrefter at Herren ble født inn i verden uten menneskelig far, at han — som vi bekjenner i den apostoliske trosbekjennelse — er «unnfanget ved den Hellige Ånd.»

Vi har ofte hørt at en gjerne setter et spørsmålstegn ved denne delen av Det nye testaments vitnesbyrd om Kristus. Og kanskje en legger til: Det har ingen betydning for vår tro om han er født av en jomfru, eller om han,

som vi alle, har to menneskelige foreldre. Og så i det siste tilfellet kan han like fullt være Guds sønn. Vi svarer: *Herren Kristus er slik som han er oss gitt i den Hellige Skrift*. Han er ikke annerledes. Og dertil sier Skriften oss fullstendig klart at det finnes en sammenheng mellom Herrens fødsel av en jomfru og hans guddom. Engelen sa til Maria: «Den Hellige Ånd skal komme over deg, og den Høyestes kraft skal overskygge deg, derfor skal og det hellige som blir født, kalles *Guds Sønn*» (Luk. 1, 3).

V.

«Hvorfor ble Gud menneske?»

Slik lyder som kjent tittelen på en merkelig middelalderbok om Kristi verk. Og det spørsmålet som uttrykkes i denne boks tittelen, må vel enhver gjøre seg når en har forstått innholdet av det nytestamentlige vitnesbyrd om Kristi person. Guds evige Sønn er blitt menneske, han ga av seg selv avkall på å være Gud lik, og han ble i sin ferd funnet som et menneske. *Hvorfor* ble han menneske?

I nyere tid er det gitt flere ulike svar på dette spørsmålet. Emil Brunner har en gang helt riktig pekt på at den ledende protestantiske teologi, helt fra opplysningstiden fram til den første del av vårt hundreår, framfor alt har talt om Jesus som læreren som har stilt opp et visst ideal for vårt liv. I «kristendomsundervisningen» i mange skoler og læreanstalter fremstilles han fortsatt slik.

En må imidlertid totalt forandre Det nye testaments vitnesbyrd om den Herre Kristus for å få fram et slikt bilde av hans gjerning på jorden. Når den apostoliske forkynnelse om Kristus får stå der uforfalsket, blir svaret et helt annet. Om vi så lytter til hva han selv sier om hensikten med sitt komme til verden, finner vi for det første at helt fra han gjennom dåpen trådte inn i sin kallsgjerning, var han fullstendig viss på hva hans kall innebar. En lang rekke av hans utsagn begynner med uttrykket «Jeg er kommet for å — enhver

kan jo i en bibelkonkordans slå opp disse stedene og studere dem.

En gruppe av disse stedene må studeres særskilt, nemlig de der han taler om sin død. «Menneskesønnen er kommet, ikke for å la seg tjene, men for selv å tjene, og *gi sitt liv til en løsepenge for mange*» (Matt. 20, 28). I de tre første evangeliene legger vi merke til tre steder der Jesus ikke bare med alminnelige ord taler om at han er kommet for å gi sitt liv, men også uttrykkelig sier at han skal lide døden ved menneskers hender. I Matteus-evangeliet finner vi idet første av disse stedene i kap. 16. Der leser vi: «Fra den tid begynte Jesus å gi sine disipler til kjenne at han skulle gå til Jerusalem og lide meget av de eldste og yppersteprestene og de skriftlærde, og slåes ihjel, og oppstå på den tredje dag» (Matt. 16, 21). En må legge merke til at denne Jesu første forkynnelse om sin lidelse kommer umiddelbart etter Peters bekjennelse: «Du er Messias, den levende Guds Sønn». Denne bekjennelsen er åpenbart forutsetningen for at Jesus kan forkynne om sin lidelse, for bare den som forstår hvem Jesus i virkeligheten er, har noen mulighet for å forstå betydningen av hans død. Det kan også nevnes at det ordet som i vår oversettelse er gjengitt med «gi til kjenne», mest nøyaktig kan oversettes med «vise». Jesus begynte å vise sine disipler at han var kommet til verden for å dø. Vise dem at dette var forutsagt i Det gamle testamente, og altså inngikk i Guds evige plan.

En lang rekke omstendigheter bekrefter at Jesu død er den sentrale begivenhet i Det nye testamente. En kan bare legge merke til den plass Jesu død inntar i evangeliene: I Johannes-evangeliet handler de 11 første kapitlene om Jesu jordiske virksomhet. Men 12. kapittel, som innledes med ordene «Seks dager før påske», og alle de følgende kapitlene, handler om Jesu død og det som henger sammen med den.

En må videre legge merke til at hele det

kristne budskap kan karakteriseres som «ordet om korset» (1. Kor. 1, 17). I sin misjonspreken ville Paulus ikke vite av annet enn Jesus Kristus og ham korsfestet (1. Kor. 2, 2) Og da Johannes hørte den himmelske lovsang, fant han at emnet for den var Guds Lam, som ble slaktet for oss og kjøpte oss til Gud med sitt blod (Åp. 5, 9).

Vi spurte: Hvorfor ble Gud menneske? Nå kan vi svare: *Gud ble menneske for å lide døden.* VI.

Hva innebærer da Kristi død?

Vi har allerede lagt merke til at Jesus da han underviste om sin død, henviste til de gammeltestamentlige profetiene. Og da han sto umiddelbart foran sin lidelse — da han ble grepet i Getsemane — sa han: «Alt dette er skjedd forat profetenes skrifter skal oppfylles» (Matt. 26, 56). Og da han etter sin oppstandelse underviste de to disiplene på veien til Emmaus, sa han: «I dører og senhjertede til å tro alt det profetene har talt! Måtte ikke Kristus lide dette og så gå inn til sin herlighet? — Og han begynte fra Moses og fra alle profetene og utla for dem i alle skriftene det som er skrevet om ham» (Luk 24, 25 ff.)

I forskjellig sammenheng har Jesus, direkte eller indirekte, framfor alt henvist til 53. kapittel hos profeten Esaias. Et ord i dette kapitlet sammenfatter kort hele kapitlets innhold: «Straffen lå på ham forat vi skulle ha fred, og ved hans sår har vi fått legedom» (v. 5). Summen av hele dette kapitlet er denne: *Den uskyldige lider de skyldiges straff.*

Dette er altså innholdet av «ordet om korset», som apostlene bar ut i verden. Og det er dette den frelste skaren synger om i den himmelske verden når den priser Guds Lam.

Paulus sier at dette budskapet for jødene var et anstøt (1. Kor. 1, 23), en *skandalon*, som det heter på grunnspråket. Om en kjenner noe til den fariseiske jødedommen, forstår en meget godt hvorfor talen om Kristi kors nærmest måtte te seg som noe hedensk for

den fariseiske jøden. Her må det være nok med noen antydninger — den som vil lære fariseismen nærmere å kjenne, bør lese Hugo Odebergs bok «Fariseisme og kristendom».

Det nye testamente viser oss tydelig at den fariseiske retning var den religiøst herskende blant jødene på Jesu tid. Derfor er det viktig å vite noe om den, om en vil forstå hvorfor budskapet om Kristi kors virket så anstøtelig på jødene.

For den fariseiske jøden er det selvsagt at synderen får komme direkte til Gud, og at han får forlatelse bare han angrer, bekjenner (even tuelt også gjør godt igjen) sin synd. Fariseerne kjenner ingen lære om arvesynden. Mennekeånden er ren, ikke smittet av noen medfødt fordervelse. Altså står mennesket av naturen i et rett forhold til Gud.

Menneskets bestemmelse er å holde Guds lov. Gud har skapt mennesket i denne hensikt. Fariseeren lærer at loven ble skapt før verden ble skapt. Når han utlegger 1. Mos. 1, 28 (Gud sa: La os gjøre mennesker i vårt bilde), forklarer han det slik: Gud forkynte for englene at han skulle skape mennesket, og samtidig fortalte han hvor mye ondt menneskene skulle gjøre. Englene ble da forskrekket og ba Gud om ikke å skape noen mennesker. Men Gud svarte «Hvem skulle da holde mine bud og mine vedtekter?» Loven forutsatte nemlig et liv på jorden, og englene kunne således ikke holde den.

Mennesket er altså skapt for å holde loven, og den fromme fariseer satte også alle sine krefter inn for å gjennomføre denne oppgaven. Likevel visste de at intet menneske formår å oppfylle lovens krav fullt ut. Derfor ber de i den bønne som vi kan kalle jødernes alminnelige kirkebønn «*Schemoneshe*, «Attenbønnen») tre ganger om dagen om syndenes forlatelse. Og de er visse på at Gud også forlater, bare mennesket omvender seg. Omvendelsen består i anger, bekjennelse og — om det gjelder synd mot mennesker som kan gjøres god igjen — at en gjør det. Det står

i menneskets makt å omvende seg når som helst det vil, for de mener at mennesket har en fri vilje. Og de er fullstendig visse på om det gjelder synd mot mennesker som kan at Gud tilgir den synder som omvender seg. De jødiske bønnene er fulle av uttrykk for denne vissheten, at Gud er nådefull og barmhjertig så han gjerne forlater den synder som omvender seg. Her er således ingen plass for noen mellommann, eller for noen stedfortredende forsoningslidelse.

Det kristne budskap er på ethvert punkt den diametrale motsetning til den her skisserte jødiske anskuelse. For det første lærer Det nye testamente, som antydnet ovenfor, at mennesket er født i synd. Av naturen er vi således skilt fra Gud. For det andre lærer Det nye testamente at den guddommelige lovs krav er absolutt og urokkelig. Jesus sier: «Før himmel og jord forgår, skal ikke den minste bokstav eller en eneste tøddel forgå av loven, før det er skjedd alt sammen» (Matt. 5, 18). Og i Jakobs brev heter det: «For enhver som holder hele loven, men snubler i en ting, han er blitt skyldig i alle» (Jak. 2, 10). Ja, Paulus sier i Romerbrevet at om Gud bar over med synden, så var han ikke rettferdig (Rom. 3, 25 ff.)

Ifølge Jesu og disiplenes lære er det syndige menneskes situasjon denne: Det er av naturen skilt fra Gud på grunn av sin medfødte synd, og lovens strenge majestet tillater ikke at denne synd blir oversett Når Gud sier: «I skal være hellige, for jeg er hellig» (3. Mos. 11, 44), så har han dermed sagt at loven uttrykker noe som Gud *er*. Altså dreier det seg ikke om et ønske eller en vilje hos Gud som skulle kunne forandres. Det er en side ved guddommen selv som kommer til uttrykk i loven. Om lovens krav skulle kunne forandres eller oppheves, måtte Gud følgelig opphøre å være Gud.

Men Det nye testamente lærer oss også at Gud elsket verden så han ga sin sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke

skal fortapes, men ha evig liv (Joh. 3, 16). Som det framgår av sammenhengen (se v. 15), peker dette hen på at Sønnen skulle lide døden. Og av det som er sagt ovenfor, skulle vi kunne dra den slutning at det som skjedde i og med Jesu død, var at lovens urokkelige krav ble oppfylt på syndernes vegne. Men vi behøver ikke å nøye oss med å finne fram til dette svaret bare på indirekte vis. Det står jo i virkeligheten med rene ord alt i den gammeltestamentlige profeti: «Straffen lå på ham forat vi skulle ha fred». Han gikk inn under vår skyld, han led vår straff. «Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse, idet han ble en forbannelse for oss» (Gal. 3, 13).

Kanskje noen nå vil minne om at det ikke bare er Kristi uskyldige lidelse og død som har betydning for vår frelse: Han levde jo hele sitt liv på jorden for syndenes skyld. Og hele hans jordiske gjerning — han liv og hans død — blir stundom betegnet som «lydighet» (Rom. 5, 15 ff., Fil. 2, 8). Vi har allerede talt om at han levde et liv uten synd. Å si dette er det samme som å si at han i sitt hellige liv fullkommenhet oppfylte Guds lov. Og dette gjorde han ikke for sin egen skyld, men for vår skyld. På våre vegne, i vårt sted, har han således oppfylt den guddommelige lovs fordringer om et hellig liv, og med sin uskyldige lidelse og død har han lidd vår straff. Derfor kan den frelste synge, som det heter i en gammel svensk sang:

På det liv, jag icke levde,

På den død, jag icke dog,

Grundar jag ett evigt liv.

«På det liv, jag icke levde» — det hellige, fullkomne liv, som min Frelser levde for meg — og «på den død, jag icke dog» — men som min Frelser døde i mitt sted, grunner jeg et evig liv!

VII.

«Sto opp fra de døde tredje dag.»

Slik bekjenner vi i den apostoliske trosbekjennelse. Og ifølge de nytestamentlige utsagn vi anførte i begynnelsen av denne fremstilling

er det klart at Herrens oppstandelse tillegges overordentlig stor betydning. Den var selve hovedpunktet i apostolenes vitnesbyrd (Ap. gj. 1, 22). Og apostelen Paulus slår fast: «Er Kristus ikke oppstanden, da er eders tro unyttig, da er I ennå i eders synder» (1. Kor. 15, 17).

Hva kommer det av at Herrens oppstandelse tillegges en så helt avgjørende betydning?

Før vi svarer på dette, bør vi kanskje minne om hva Det nye testamente mener når det taler om Herrens oppstandelse: det mener at Herrens døde kropp ble levende igjen. Det framgår uten videre av de fire evangeliers beretninger om den tomme grav og av Paulus' ord om at Herren sto opp «på den tredje dag» (1. Kor. 15, 5). På den tredje dag — altså er det en bestemt hendelse i den ytre verden, og ikke bare et billedlig uttrykk for at han i åndelig forstand alltid lever.

Det nye testamente gir oss tre svar på spørsmålet om hva Kristi oppstandelse betyr. For det første: Den er bekreftelsen på at de var sant når Jesus sa han var syndfri. Syndens lønn er døden (Rom. 6, 23). Men den som døden ikke kan beholde, viser med det at han er uten synd. For det andre: Den er innseglet på hans guddom, altså på at han er Gud, som har liv i seg selv. Han hadde sagt: «Derfor elsker Faderen meg, fordi jeg setter mitt liv til for å ta det igjen» (Joh. 10, 17). På korset ga han sitt liv frivillig, påskedags morgen tok han det igjen. For det tredje: Herrens oppstandelse fremstilles framfor alt som *Faderens* gjerning. Han er oppvakt av de døde «ved Faderens herlighet» (Rom. 6, 4). Og i og med at Herrens oppstandelse framfor alt fremstilles som Faderens gjerning, er det sagt at den er Faderens godkjennelse av Sønnens verk på jorden. Innholdet av påskedagens budskap er altså det som har fått sitt uttrykk i en annen gammel svensk sang:

*Att lösen är gillad och allt nu är väl
Och att kjøpt är var människosjäl.*

Om å tro evangeliet

Av Rosenius

Når det gjelder evangeliet, er det et emne som alle tror de er utlært i, mens sannheten er den at ikke et eneste menneske på jorden har helt ut forstått det. Det er jo det Paulus sier: «Ikke at jeg allerede har grepet det» (Fil. 3, 11—12). Dr. Swēbelius sier: «Loven kjenner vi noenlunde av naturen, men evangeliet er en hemmelighet, skjult for all fornuft». Og Luther sier: «Her er de kristnes aller største kunst og høyeste visdom, og her blir de alle sine dager skolebarn. Men det er bare så kjedelig at en synes at ingenting er lettere og snarere lært enn dette. Så snart en har hørt eller lest om det, mener en å være mester i det, og vil nå høre noe annet, noe nytt.»

Det er lett å kjenne på slike at de ikke ofte tenker på evangeliet, men når det tales om dette, venter de med en viss utålmodighet på slutten for å få høre noe annet. De pleier å tenke: Jeg vet nok hva jeg skal tro, jeg kjenner Guds nåde. Men hva skal vi være og gjøre? La oss få høre noe om det!

Men de får aldri den rette lyst og kraft i sitt liv, fordi de ikke har lært det som først og fremst mangler dem, nemlig selve livet, den rette omvendelse og den rette tro. De har aldri vært riktig fortvilet over seg selv, de har heller ikke erfart hva tro er, eller hva troen og nåden kan virke. For da hadde de ikke sagt at de hadde hørt nok om det.

Ordet og erfaringen viser tvert imot at kan jeg bare oppleve Gud og hans nåde, vil nok lysten og kraften til det gode følge siden. Som Johannes sier: «Den som ikke elsker, kjenner ikke Gud. For Gud er kjærlighet». Kjente de Gud, ville de nok elske ham. For Gud er en slik stor og brennende kjærlighet at ingen kan kjenne ham uten å bli opptent av hans kjærlighet. Og kjærligheten er mor til alle gode gjerninger. «Kjærlighet er lovens oppfyllelse.»

Kort sagt: De som tror at de har forstått

evangeliet godt nok, de har ennå ikke lært de første bokstaver. «Om noen tykkes seg å kjenne noe, han har aldri kjent noe således som han bør kjenne det» (1. Kor. 8, 2). En troende kan nok bli anfektet, så han glemmer hva han har erfart, og begynner å søke i loven det som han aldri kan finne der. Men han blir ikke der, han holder alltid fast på evangeliet.

Evangeliet rommer så meget at den som ser det, makter ikke å tro det. Den som har lett for å tro det, ser ikke hva det inneholder. — Luther sier at den som rett kunne fatte og tro hva evangeliet inneholder, kunne ikke leve lenger, men måtte dø av glede. Sannelig — han kunne ikke være så kald og uåndelig som disse utlærte og mette er. Det skulle ikke være så vanskelig å følge Kristus, elske, tjene og bekjenne ham, lide og forsake, dersom man bare trodde det som evangeliet inneholder.

Men her er årsaken til at mange ikke kommer til sannhetens erkjennelse. Jesus sa: «Ingen kjenner Sønnen uten Faderen, og ingen kjenner Faderen uten Sønnen og den som Sønnen vil åpenbare det for» (Matt. 11, 27) Når Sønnen ikke åpenbarer det for et menneske, er alt forgyvet for det. I v. 25 har Jesus sagt hvem han vil åpenbare det for: «Du har skjult det for de vise og forstandige». Det er slike som ikke anser seg for umyndige, men mener at de ved studier skal kunne forstå evangeliet. For mange studerer evangeliet som en annen vitenskap uten at de bøyer seg for Gud. For disse skjuler han det.

Paulus var vel en mester til å forklare evangeliet, men han anså det ikke for å være nok at de bare hørte hans prekener og leste hans brev. Men alt berodde på Guds åpenbarelse, at Gud ga dem «visdoms og åpenbarelsens ånd», og dette ba han alltid til Gud om for sine menigheter. I Efeserbrevet forteller han om hvordan han ba om at Gud måtte gi dem visdoms og åpenbarings ånd til kunnskap om seg (1. 16—19).

Hvordan er det å forstå at det er de som

aldri trenger til å be og bøye seg for Gud og mer flid og alvor søke kunnskap om evangeliet i Guds ord, mens de første troshelter måtte bekjenne at de ikke hadde grepet det? Jo, disse utlærte er forblindet av djevelen og må først lære de første bokstaver i den kristne ABC. Måtte de i tide innse dette!

Fra Veiledning til fred.

PROGRAM FOR BIBLICUMS KURS PÅ STAVANGER LÆRERSKOLE 26.—28. MARS 1976

Fredag :

- Kl. 17 Bibelen i dagens situasjon
- » 19 Bibelens opprinnelse og inspirasjon
- » 20 Bibelen og bibelkritikken.

Lørdag :

- Kl. 10 Bibelens autoritet
- » 11 Bibelens ufeilbarhet og sannhet

- » 15 Bibelens virkning og formål
- » 16 Bibelens inndeling
- » 19 Bibelens tilstrekkelighet og klarhet
- » 20 Skapelsen

Søndag :

- Kl. 14 Bibelens bruk
- » 15 Bibelen og saligheten

Bibeltimene blir holdt i tilknytning til Biblicums småskrifter nr. 5 «Bibeln, dess ursprung och syfte». (Biblicum nr. 3, 1975).

Talere blir dosent dr. theol. Seth Erlandsson og muligens forskningsassistent Glen Thompson. Seth Erlandsson vil holde de fleste foredragene.

De som ønsker privat innkvartering og *de som vil kjøpe middag på Stavanger lærerskole lørdag*, må kontakte Sigmund Hjorthaug, Kløverv. 32D, 4300 Sandnes. Telef. (045) 65957 innen 23. mars.

Hjertelig velkommen til Biblicumkurset!